

om 1/62/2013

VI: Rikosuhripolitiikka- ja uhrien tukipalvelut -hanke, järjestöjen kannanotto

Elina Ruuskanen vastaanottaja: Eija Hakala-Kovanen

31.05.2013 10:32

Hei,

Tässä tämä kirje.

Elina

Elina Ruuskanen

Suunnittelija / Planerare / Planning Officer

Oikeusministeriö / Justitieministeriet / Ministry of Justice

Kriminaalipoliittinen osasto / Kriminalpolitiska avdelningen / Department of Criminal Policy

Mannerheimintie 4 / Mannerheimvägen 4

PL / PB / POB 25

00023 Valtioneuvosto / Statsrådet / FI-00023 Government

email: elina.ruuskanen@om.fi

puhelin/tel: +358 2951 50418 / +358 50 493 4976

----- Välttänyt: Elina Ruuskanen/KPO/MIN/O_M ajankohta 31.05.2013 10:32 -----

Lähetäjä: Aarne Kinnunen/KPO/MIN/O_M

Vastaanottaja: Elina Ruuskanen/KPO/MIN/O_M@O_M,

Päivämäärä: 23.05.2013 09:59

Aihe: VI: Rikosuhripolitiikka- ja uhrien tukipalvelut -hanke, järjestöjen kannanotto

Tiedoksi ja jos Mervin kanssa luonnostelette vastusta.

aarne

----- Välttänyt: Aarne Kinnunen/KPO/MIN/O_M ajankohta 23.05.2013 10:00 -----

Lähetäjä: Pia Puu Oksanen <pia.oksanen@amnesty.fi>

Vastaanottaja: "anna-maja.henriksson@om.fi" <anna-maja.henriksson@om.fi> ,

Kopio: "robin.harms@om.fi" <robin.harms@om.fi> , "mervi.sarimo@om.fi" <mervi.sarimo@om.fi> ,
"aarne.kinnunen@om.fi" <aarne.kinnunen@om.fi>

Päivämäärä: 21.05.2013 16:48

Aihe: Rikosuhripolitiikka- ja uhrien tukipalvelut -hanke, järjestöjen kannanotto

Hyvä oikeusministeri Henriksson (cc: Robin Harms, Mervi Sarimo, Aarne Kinnunen)

Oikeusministeriö koordinoi *Rikosuhripolitiikka ja uhrien tukipalvelut* -hanketta. Hanke on tärkeä: Suomen ihmisoikeuspolitiikassa rikosuhripolitiikka on jäänyt tähän asti vaille selkeää linjausta. Haluamme kiittää Teitä hankkeen alullepanosta.

Liitteenä on kirje, jonka on allekirjoittanut seitsemän järjestöä. Mukana on ihmisoikeusjärjestöjä ja palveluntarjoajia, pienempiä hankkeita, yhteistyöjärjestöjä ja kansainvälisiä organisaatioita.

Järjestöt pitävät toimikunnan kokoonpanoa kapea-alaisena. Kirjeessä ehdotamme mukaan järjestöjä, joiden asiantuntemus ja osaaminen on ihmisoikeusperustaisen rikosuhripolitiikan onnistumisen kannalta ratkaisevan tärkeää. Kaikkiin ehdottamiimme järjestöihin on luonnollisesti oltu yhteydessä ja suostumus saatu.

Odotamme, että poliittisessa ohjauksessanne Suomeen vihdoin saadaan ihmisoikeusperustainen rikosuhripoliittinen linjaus, joka ottaa kattavasti huomioon eri uhriryhmien tarpeet ja oikeudet. Uskomme, että tämä on mahdollista saada aikaan Teidän ministeriaikananne. Toivomme, että yhteistyöaloitteemme johtaa toimikunnan täydentämiseen.

Allekirjoittaneiden järjestöjen puolesta, ihmisoikeusterveisin

Niina Laajapuro, ihmisoikeustyön johtaja
Amnestyn Suomen osasto

Lisätiedot:

Pia Puu Oksanen, pia.oksanen@amnesty.fi (31.5.2013 asti)
Tiina Oikarinen tiina.oikarinen@amnesty.fi (1.6.2013 alkaen)

Ministeri Henriksson_uhripoliittikka_21.5.2013.pdf

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson

Tiedoksi: Aarne Kinnunen, Rikoksentorjuntaneuvosto, ministeri Henrikssonin erityisavustaja Robin Harms

Asia: Rikosuhripolitiikka ja uhrien tukipalvelut –hankkeen toimikunnan kokoonpano

Hyvä ministeri Henriksson

Oikeusministeriö koordinoi Rikosuhripolitiikka ja uhrien tukipalvelut -hanketta. Me, allekirjoittaneet järjestöt, pidämme hanketta tärkeänä. Suomen ihmisoikeuspolitiikassa rikosuhripolitiikka on jäänyt tähän saakka vaille kirjattua, selkeää linjausta. On erinomaista, että vihdoinkin asiaan saadaan korjaus.

Asettamanne toimikunnan kokoonpanossa ei kuitenkaan mielestämme ole riittävällä tavalla otettu huomioon asiantuntemusta haavoittuvista ryhmistä eikä kansalaisjärjestöjen asiantuntemusta muuten kuin palveluntarjoajan roolissa. Uhidirektiivi (2012/29/EU) painottaa haavoittuvia ryhmiä koskevan asiantuntemuksen varmistamista palveluissa. Tämän vuoksi toimikunnan kokoonpano ei nykyisellään ole kestävä. Lisäksi prosessissa tulee nähdäksemme kuulla muitakin järjestöjä kuin niitä, joilla on suora intressi palveluntarjoajina. Tämä on tärkeää, jotta saadaan tietoa tekijöistä, jotka estävät haavoittuvia ryhmiä pääsemästä palvelujen piiriin.

Uhidirektiiviin on kirjattu ne ihmisoikeussopimukset, jotka ohjaavat direktiivin tavoitteita ja toimeenpanoa. Näistä keskeisimpiä on Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta, nk. Istanbulin sopimus. Istanbulin sopimus velvoittaa allekirjoittajia takaamaan, että tarjolla on **nais erityisiä, matalan kynnyksen palveluja jotka vastaavat väkivallan naisuhrien tarpeisiinⁱ**. Lisäksi sopimus on ensimmäinen yleissopimus, jossa **seksuaaliseen suuntautumiseen ja/tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä kielletään** sopimustekstissä.

Myös uhidirektiivissä painotetaan, että yleisten tukipalvelujen lisäksi on tarjolla oltava palveluja, jotka vastaavat uhrien ja heidän perheenjäseniensä erityistarpeisiinⁱⁱ. Uhidirektiivin neljännessä luvussa, artiklassa 22 määritellään erityiset suojelutarpeet henkilökohtaiseen arvioon perustuen. Artiklassa painotetaan **sukupuoleen perustuvan väkivallan, läheisväkivallan, seksuaalisen väkivallan tai hyväksikäytön, vammaisten uhrien ja viharikosten** uhrien erityistarpeita.

Uhidirektiivi painottaa toimeenpanossa erityisen haavoittuvassa asemassa olevien erityisryhmien huomioimista. Muun muassa **ikääntyneet ja paperittomat henkilöt** ovat tällaisia ryhmiä. Myös **seksuaalinen suuntautuminen, sukupuoli-identiteetti tai sukupuolen ilmaisu** voi direktiivin mukaan muodostaa haavoittuvan ryhmän perustan.

Tällä hetkellä hankkeen kokoonpanossa ei ole riittävästi huomioitu **näitä haavoittuvia ryhmiä**

edustavia järjestöjä ja muita kansalaisjärjestöjä, joiden osaaminen Suomen tulevan uhripolitiikan linjaamiseksi EU:n uhridirektiiviä ja Istanbulin sopimusta noudattaen olisi välttämätöntä **ottaa hankkeeseen mukaan**.

Vain neljän järjestönⁱⁱⁱ kutsumista työryhmään on perusteltu sillä, että järjestöjä on Suomessa valtavasti, eikä hankkeen tiivis aikataulu mahdollista laajapohjaista osallistamista. **Tämä perustelu on kestävä.** Suomessa on toteutettu useita poliittisia ohjelmia ja hankkeita menestyksekkäästi laajalla järjestö- ja verkostopohjalla.

Edellä mainituista syistä johtuen esitämme, että hanketyöryhmän jäseniksi kutsutaan siihen jo nimettyjen järjestöjen lisäksi *esimerkiksi* seuraavat järjestöt:

Seta ry (seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt)

Suomen vanhusten turvakotiyhdistys - Suvanto ry (ikäntyneet ihmiset)

Pakolaisneuvonta ry (turvapaikanhakijat, pakolaiset, paperittomat)

Pro-tukipiste ry, koordinoiva taho järjestöjen ihmiskaupan vastaisessa työssä (ihmiskaupan uhrit, paperittomat)

Vammaisfoorumi ry (vammaiset henkilöt)

Ihmisoikeusliitto (viharikokset)

Naisten Linja Suomessa ry (molemmilla kotimaisilla kielillä väkivaltaa kokeneille naisille matalan kynnyksen palveluja tuottava järjestö)

Naisjärjestöt Yhteistyössä – Kvinnoorganisationer i Samarbete, NYTKIS ry (naiserityiset ja tasa-arvokysymykset)

Exit ry (Exit-hanke: vastikkeellisen seksin muodossa seksuaalisen hyväksikäytön uhreiksi joutuneille lapsille ja nuorille suunnattua tukea ja neuvontaa)

Toivomme, että oikeusministeriön hankkeen kokoonpanossa otetaan yleisten uhripalvelujen lisäksi huomioon kaikki haavoittuvat ryhmät EU-direktiivin mukaisesti.

Yhteistyöterveisin, Helsingissä 21.5.2013

Amnestyn Suomen osasto

Ihmisoikeustyön johtaja Niina Laajapuro
niina.laajapuro@amnesty.fi

Exit – pois prostituutiosta ry

Projektipäällikkö Tanja Auvinen
tanja.auvinen@exitry.fi

Ihmisoikeusliitto ry

Pääsihteeri Päivi Mattila
paivi.mattila@ihmisoikeusliitto.fi

Naisjärjestöt yhteistyössä - Kvinnoorganisationer i Samarbete NYTKIS ry

Pääsihteeri Johanna Pakkanen Nytkis

johanna.pakkanen@nytkis.org

Seta ry

Pääsihteeri Aija Salo

aija.salo@seta.fi

Suomen UNICEF

Ohjelmajohtaja Inka Hetemäki

inka.hetemaki@unicef.fi

Vammaisfoorumi ry

Pääsihteeri Pirkko Mahlamäki

pirkko.mahlamaki@vammaisfoorumi.fi

Lisätietoa kirjettä koskien antaa:

Amnestyn Suomen osasto

Sukupuoleen ja seksuaalisuuteen perustuvan syrjinnän asiantuntija

Pia Puu Oksanen, pia.oksanen@amnesty.fi (31.5.2013 asti)

Tiina Oikarinen tiina.oikarinen@amnesty.fi (1.6.2013 alkaen)

ⁱ Mm. Amnesty International on vaatinut kannanotossaan, että uhridirektiivin toimeenpanossa huomioidaan naisiin kohdistuvan väkivallan vastaiset sitoumukset. Amnesty esittää lisäksi, että viharikosten uhrien aseman vahvistamiseksi toimeenpanossa on otettava huomioon seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun kohdistuva syrjintä. Amnesty ottaa laajasti kantaa uhridirektiiviin, ei vain sen toimeenpanoon. "Amnesty International, European Institutions Office, helmikuu 2012, Amnesty International 's comments on the European Commission's proposal for a Directive of the European Parliament and the Council establishing minimum standards on the rights, support and protection of victims of crime." Luettavissa: http://www.endfgm.eu/content/assets/AI_comments_on_EC_Victims_Proposal_Feb_2012.pdf.

ⁱⁱ Uhridirektiivin 2 luvun artiklassa 8 (kohta 3) kirjataan: "jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteitä maksuttomien ja luottamuksellisten erityistukipalvelujen perustamiseksi uhrien yleisten tukipalvelujen lisäksi tai niiden erottamattomina osina taikka annettava uhrien tukijärjestöille mahdollisuus ottaa yhteyttä tällaista erityistukea antaviin olemassa oleviin erikoisyksikköihin. Uhrilla on oikeus käyttää tällaisia palveluja erityistarpeidensa mukaisesti ja perheenjäsenillä erityistarpeidensa ja uhrin kohdistuneen rikoksen johdosta aiheutuneen vahingon suuruuden mukaisesti." Samassa luvussa, artiklassa 9 (kohta 3 (b)) todetaan, että erityistukipalvelujen on kehitettävä tai tarjottava psykologista apua ja neuvontaa uhreille, joilla on erityistarpeita.

ⁱⁱⁱ Hankkeessa on tällä hetkellä edustettuna vain yksi järjestö, joka on erikoistunut naisiin kohdistuvan väkivallan uhrien palveluun (Monika-Naiset Liitto ry). Edustettuna on yksi lastensuojelujärjestö, jonka toissijainen tehtävä on perheväkivallan uhrien auttaminen (Ensi- ja turvakotien liitto ry), yleinen rikosuhripalvelu (Rikosuhripäivystys) sekä seksuaalisen väkivallan uhrien tukijärjestö (Tukinainen ry).